

делам о дорожно-транспортных происшествиях / К.В. Месявичус // Вопросы судебной экспертизы и криминологии (Информац. материалы). – Вильнюс. – 1993. – Вып.11. – С. 42–58.

6. Энциклопедия судебной экспертизы / Авт. сост. Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская; Под ред. Т. В. Аверьяновой, Е. Р. Россинской. – М.: Юрист, 1999. – 552 с.

7. Романов Н. С. Основные положения судебно-экспертного анализа автотранспортного происшествия / Н. С. Романов. – К.: РИО МВД УССР, 1969. – 67 с.

8. Дорожно-транспортні пригоди. Особливості розслідування / Авт.-уклад. А.М. Шабадей, С.О. Шевцов, К.В. Дубонос. – Х.: Факт, 2003. – 127 с.

УДК 342.95:342.51

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМ СТАТУСОМ В КОНТЕКСТІ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

Людькова І. І.,

аспірант кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація Статтю присвячено розгляду питання оптимізації органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. Проаналізовані шляхи їх оптимізації у контексті проведення адміністративної реформи. Автор акцентує увагу на застосуванні поліграфа, як одного з ефективних шляхів оптимізації органів при доборі кадрів та перевірки існуючих працівників.

Ключові слова: центральні органи виконавчої влади, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом, шляхи оптимізації, адміністративна реформа, поліграф.

Анотация Статья посвящена рассмотрению вопроса оптимизации органов исполнительной власти со специальным статусом. Проанализированы пути их оптимизации в контексте проведения административной реформы. Автор акцентирует внимание на применении полиграфа, как одного из эффективных путей оптимизации органов при подборе кадров и проверки уже существующих.

Ключевые слова: центральные органы исполнительной власти, центральные органы исполнительной власти со специальным статусом, пути оптимизации, административная реформа, полиграф.

Annotation Article is devoted to consideration of a question of optimization of executive bodies with the special status. Ways of their optimization in the context of carrying out administrative reform are analysed. The author focuses attention on application of a polygraph as one of effective ways of optimization of bodies in case of selection of a personnel and checks of the existing workers.

Key words: The central executive bodies, the central executive bodies with the special status, ways of optimization, administrative reform, a polygraph.

Обраний Україною курс на інтеграцію до Європейського союзу передбачає, насамперед, досягнення високих стандартів, побудови громадянського суспільства, дотримання верховенства права. Вказаний європейський вибір пояснюється бажанням досягти дійсно високого рівня життя та реального захисту свобод громадян.

Відомо, що будь-яка криза, стає певною передумовою для успішного й тривалого розвитку, саме тому державі необхідні правові інструменти належної якості: сучасні та ефективні. Роль таких правових інструментів у державі виконують органи виконавчої влади, тому і постає питання оптимізації їх діяльності з урахуванням міжнародного досвіду. Варто зазначити, що безліч реформ які проходять на цьому етапі розвитку української державності є складовими частинами модернізації української держави, оскільки ефективне функціонування держави неможливе без упорядкованої,

структурованої та дієвої системи органів виконавчої влади, у тому числі і органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, тому це є необхідним питанням для розгляду.

Варто зазначити, що необхідність побудови досконалої управлінської системи, а в подальшому й оптимізації органів державної влади – свого часу була переконливо обґрунтована В. Б. Авер'яновим. І таке завдання сьогодні все ще потребує свого вирішення. Цьому вкрай важливому науковому напряму реформування органів державної влади були присвячені праці багатьох вчених, серед яких: В. Б. Авер'янов, В. М. Гарашук, О. П. Западінчук, П. В. Кикоть, О. Д. Крупчан, О. І. Сушинський, М. Ю. Тихомиров, О. Ю. Янчук та інші. Разом із тим певне коло питань не отримали належного наукового висвітлення, тому метою статті є аналіз стану та шляхів оптимізації органів виконавчої влади.

Вчений-адміністративіст О. П. Западінчук зауважив, що оптимізація центральних органів виконавчої влади – це «процес» приведення їх до

стану, який давав би їм можливість найбільш ефективно виконувати свої завдання, функції, зокрема надавати адміністративні послуги [1].

Одним із головних негативних факторів на шляху перетворення України в сучасну, стабільну правову державу є відставання процесу реформування органів виконавчої влади від змін у суспільному житті держави, нових економічних і політичних відносин. Ще В. В. Лісничий зазначав, що досвід розвинених країн «Великої сімки», Європейського Союзу свідчить, що система центральних органів виконавчої влади, її організаційна структура формується відповідно до актуальних загальнодержавних функцій (внутрішніх і зовнішніх), а відтак не є застиглою, а періодично змінюється [2, с. 273]. І тому, одним з найважливіших питань українського державотворення залишається питання якісного покращення діяльності та оптимізація організації органів виконавчої влади, зокрема органів виконавчої влади зі спеціальним статусом.

До речі, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом – це особливий вид органів державної влади, всі питання організації, діяльності та взаємовідносин яких мають вирішуватися в індивідуальному порядку шляхом прийняття відповідних локальних статусних законів.

На думку А. М. Цветкова, центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом – це вид органів виконавчої влади, який входить до групи центральних органів виконавчої влади. Він має визначення Конституцією України та законами особливі завдання та повноваження, щодо нього може встановлюватися спеціальний порядок утворення, реорганізації та ліквідації, підконтрольності, підзвітності, а також призначення і звільнення керівників та вирішення інших питань. Цей орган виконавчої влади очолює його голова [3, с. 52].

Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом мають свою особливість, а саме питання їх правового статусу та взаємин їх з іншими виконавчими органами влади (зокрема питання утворення, реорганізації та ліквідації; призначення на посаду та звільнення з посади; функціональне призначення, права та обов'язки; взаємовідносини з іншими державними органами; відповідальність, підконтрольність та підзвітність; порядок скасування та припинення їх актів) [4, с. 47].

Але незважаючи на різні думки, які висловлюють вчені-адміністративісти стосовно понять органів, всі вони єдині у думці з приводу їх ефективної взаємодії, яка повинна базуватися на дотриманні системи принципів, серед яких значне місце посідають принципи науковості, законності, плановості, безперервності, головної ланки, резерву, маневреності, оптимального використання можливостей взаємодіючих елементів, пропорційної відповідальності за наслідки взаємодії [5, с. 118]. Все ж такі принципи є базовим та основним для існування та діяльності органів, а управління органами виконавчої влади являє собою складну динамічну систему, в якій суб'єкти та об'єкти управління різного рівня взаємодіють між собою. При цьому необхідно враховувати, що «управління органами виконавчої влади – це свідомо та вольова дія на систему цих органів та її структурні підрозділи

з метою підвищення ефективності їх функціонування для вирішення завдань державного управління в економічній, соціально-культурній, адміністративній і політичній сферах суспільного життя» [6, с. 19].

На думку О. О. Кузьменко, існують такі основні причини неефективної діяльності органів виконавчої влади:

- 1) відсутність єдиних підходів до реалізації Концепції адміністративної реформи;
- 2) недосконала законодавча база;
- 3) невідповідність законодавчо встановлених повноважень сучасному реальному стану;
- 4) позасистемне втручання в діяльність органів виконавчої влади;
- 5) юридична неузгодженість розподілу функцій між органами виконавчої влади при взаємодії;
- 6) недосконале здійснення процесу децентралізації [7, с. 166].

З огляду на вищенаведене можливо одностайно відзначити, що однією з найважливіших завдань українського державотворення є якісне покращення та оптимізація організації діяльності органів виконавчої влади.

Фундаментальною передумовою підвищення ефективності роботи органів виконавчої влади є необхідність у розробці концептуально-методологічних шляхів оптимізації. Їх обґрунтування є однією з передумов успішного реформування системи виконавчої влади в межах проведення адміністративної реформи в Україні. Проведене дослідження сприятиме створенню оптимальної, в сучасних умовах, системи органів виконавчої влади України та суттєвому підвищенню ефективності їх діяльності.

Ми вважаємо що поряд з фактами приведеними О.О. Кузьменко є ще ряд вагомих причин від яких залежить існування та діяльність кожного окремого органу. Шляхами оптимізації яких може бути:

1. Чіткий розподіл сфер діяльності кожного центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом.

2. Зменшення кількості центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. Це пояснюється рядом особливостей якими вони володіють: особливість у виключній компетенції; особливий порядок утворення, реорганізації, ліквідації; особливість у порядку призначення та звільнення Голови центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом та рядом інших. Через велику їх кількість втрачається ця виключна особливість через яку і створювалась ця група центральних органів виконавчої влади.

3. Кількісно-якісні показники:

- Професіоналізація державного управління, в основі якої має бути фундаментальна академічна підготовка (на рівні бакалавра, магістра, кандидата і доктора наук), доповнена періодичним оперативним і ситуативним підвищенням кваліфікації та стажуванням [8, с. 10]. Особливої уваги потребує підготовка вищих державних службовців, що обіймають посади I–III категорій (близько 7,6 тис. осіб) [9].

- Обов'язковість проходження поліграфної перевірки при доборі кадрів на керівні посади. Вказаний елемент оптимізації дозволить не тільки